

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Censibvs, Exactionibus, & Procurationibus. Titulus XXXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

736 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
DE CENSIBVS, EXACTIO-
nibus, & Procurationibus.

Titulus XXXIX.

Continuatio.

Patronus non tantum vi iuris patronatus
ius presentandi, sed etiam ius exigendi, cer-
tam annuæ pensionis summam, si ipse illud ius,
cum Ecclesiam fundaret, cum autoritate Dico-
cesani sibi reseruauit, habet.

Quis Census?

Census nihil aliud (teste Hostiense) hic est, quæ-
dam pensio, quæ de prouentibus Ecclesie
persoluitur, c. quælitum, 1. quæst. 3.

Quot modis Census accipitur?

Duobus. Generaliter & specialiter. Generali-
ter accipitur, cum quicquid in quantitate vel in
summa annuatim præstatur, censum appellemus,
c. olim causam, & c. in canonicis, ext. eod. Specia-
li autem nomine census: qui Episcopo vel Eccle-
siae in argumentum subiectionis tribuitur, cathedra-
ticum appellatur, eo quod ob honorem ca-
thedrae persoluatur, c. 1. 10. quæst. 1. & c. conque-
rente, extr. de off. ordinat.

Quæ causa Efficiens?

Autoritas Episcopi cum consensu Capituli
& fundatoris voluntas, cum autoritate Episco-
pi. Episcopus enim, propria autoritate, neque
ho.

nouum censum constituere, neque veterem augere potest, sui commodi gratia. Quod si in utilitatem Ecclesiæ sibi subiectæ, census constitutio, vel veteris census augmentatio vergat, Capituli accedente consensu, censum nouum imponere, vel veterem augere, minimè prohibetur, Clem. fin. de reb. eccles. non alienand. & c. 1. eod. tit. in 6.

Quæ Materia?

Res, quæ pondere, numero, & mensurâ consistunt, proventus & fructus rerum mobilium & immobilium. Quia non tantum in nummis, sed etiam frumento, vino, oleo, capis, gallinis, pullastris, & alijs id generis annuis, census constitui potest, c. cum canonicis, c. ex parte, extr. eod.

Quod Subiectum?

Ecclesia, vel res ipsa, cui census imponitur, argum. c. 1. extr. de reb. eccles. non alienand.

Quod Obiectum?

Persona, cui census præstatio fieri debet. Deditur autem census, ut plurimum Episcopo, in signum subiectionis, & patrono, loco remunerationis, si cum consensu & autoritate eorum, quorum autoritas requiritur, constitutus fuerit.

Quæ Forma constituendi Censum?

Vt Episcopus consensu Capituli, & eius Ecclesiæ, cui census imponitur, ex iusta causa, & legitimo tempore, moderatum constituat censum,

in rebus ad Ecclesiam pertinentibus: quæ ex se fructus & redditus aptæ sunt producere, multa enim ad constituendum censum requiruntur, putà: primò authoritas Episcopi. 2. Consensus Capituli, arg. c. pastoralis, & c. tua, extr. de his, quæ fiunt à maior. par. Cap. 3. Consensus Ecclesiæ, cui imponitur census; si est collegiata, c. 1. extr. de rerum permutat. 4. Iusta causa. Causa iusta est, causa remunerationis, releuã de paupertatis, & indigentia, redimendæ vexa: & denique illa iusta iudicatur, quæ euidentem Ecclesiæ affert vtilitatem, glos. & Dd. in c. nisi, extr. de præbend. 5. Legitimum tempus, quale quadruplex notatur: aut foundationis, aut consecrationis, aut donationis, aut immunitatis indultæ tempus, Hostiens. in §. quis imponere, eo. tit.

Contingit enim, cum Ecclesia citra Ordinarij consensum nec ordinari, nec dedicari possit, vt eo tempore Episcopus in signum subiectionis annuatim sibi exoluendum constituat censum. Quod & in patrono, qui Ecclesiæ vltra necessariam dotem contulit, obseruatur: vtiple lo. co annuæ pensionis cum consensu Diocesaniliquot redditus referuet. Est autem dos necessaria, sine qua Ecclesia in statu debito, & conuenienti, sustentari non debet, argu. c. 1. extr. de institut. & c. cum sicut, extr. de consecrat. Ecclesiarum.

Quæ causa Impulsua?

Ipsa æquitas. Episcopo enim, qui spiritualis impartit, æquum est, vt aliquid temporale à subie.

subiectis ecclesijs reddatur. Par quoque æquitas ratio suadet, vt Episcopus patrono fundationis tempore in compensationem beneuolentiæ exhibet, ex eadem Ecclesia, quam largè & liberaliter dotauit, annuos sumptus, instar pènsiōis, quotannis persoluendæ, decernat & constituat.

Quis Finis & Effectus constituti Censūs?

Est ipsa obligatio. Cuius vigore census debetur, & ipsa annua perceptio rerum censualium. Quod verum est, si is, cuius rebus census impositus est, solutionem iniuste nō remoretur, vel detrectet. Quòd si autem is, qui ad census præstationem obligatus est, præstationem neget: effectus est, actio in factum, interdictum recuperandæ, vel retinendæ, vel etiam, vt putat Speculator, de censib. §. 1. actio ex stipulatu præsumpta. Potissimum si triennij spacio census fuit solutus, l. de in rem verso, ff. de vsuris, vbi filius ad præstationem vsurarum tenetur, eò quòd pater illas triennio persoluerat, licet obligationis constitutæ alia documenta non extiterint. Ratio est. Quia triennalis præstatio coniecturam & argumentum perpetuæ pensitationis & constitutæ obligationis inducit, d. l. cùm de in rem verso, ff. de vsuris, & cet. An autem intermissa præstatio census triennij spacio, ius commissi, (sicuti in emphyteusi) tribuat? Pulchra quæstio est, & quotidiana praxi agitata, gloss. inc. constitutus, extr. de religios. dom. asserit quòd non. Nedum, si mille annis à præstatione census cessetur, illam intermissionem tribuere

ius commissi. Ratio est. Quia licet censuali contractus hoc commune habeat cum emphiteusi, vt concedenti, hæredibusque eius annua pensio debeatur: differet tamen eo, quòd in emphiteusi vtile tantum dominium, remanente directo penes ipsum dominum, transferatur in ipsum emphiteutam: in contractu autem censuali, ob annuam pensitationem, ius vniuersum tam vtile, quàm directum dominium, penes ipsum, qui ad solutionem census tenetur, constitutum sit.

Quid est Exactio?

Exactio est, petitio eius, quod ratione personæ, facultatum, negotij, vel alterius cuiusdam rei gratia ex iusta causa debetur.

Quotuplex Exactio?

Est multiplex. Quædam est collectarum vectigalium, munerum personalium, patrimonialium, Pedagiorum, Salinariorum, Guidagiorum, & similiarum.

Quæ causa Efficiens?

Lex, statutum, vel consuetudo alicuius rei actionem fieri permittentia.

Quod Obiectum? vel Materia circum quam?

Est munus ciuile. Quod in tria membra dividitur, personale, videlicet, patrimoniale, & mixtum. Personale est, secundum Arcadium, quod animi prouisione, & corporalis laboris intentione, sine aliquo gerentis detrimento perpetratur, l. 1. & l. fin. ff. de munerib. & hono. Et in huius exactione, ætas, facultates, vita & fama, inspicenda

da sunt, auth. præfides, C. de Epif. & Cler. Patrimoniale est, quod sumptibus patrimonij & dānis administrantis expeditur, & id imponitur pro modo possessionum masculis & fœminis. Mixtum est, quod de vtroque participat. Quando videlicet personale munus gerens de proprijs facultatibus impensas faciat, vel annonam exigentes desertorum prædiorum damna sustineant, l. fin. §. mixta, ff. de mune. & honoribus.

Quæ Forma?

Vt exactio rei licitæ fiat, & modo, lege, vel consuetudine, permisis. Multis enim canonicis prohibitum, ne Episcopi, vel quibus ius collectandi vel exigendi est, modum in exigendo excedant, c. ea quæ, & c. innouamus, extr. eodem.

Quis Effectus Exactionis iniustæ?

1. Quod exactores modum iustum exigendi excedentes priuentur officio, c. ea quæ, extr. eod.
2. Quod excommunicentur, nisi desistant, d. c. innouamus.
3. Prætor induxit actionem in factum, ex edicto de publicanis, per quam coguntur exactores tributorum, si exegerint vltra debitum, restituere duplum intra annum: post autem, simplum ei, à quo ipsi, vel eorum familia, exegerunt, l. 1. ff. de publi. & vectigalib.

Quid Procuratio?

Procuratio est, exhibitio sumptuum necessariorum facta illis, qui diœcesim peragrando Ecclesias subiectas visitant.

Quæ causa Efficiens?

Ius commune, consuetudo, pactum, vel priuilegium

742 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
legium, Specula. §. sequitur, tit. de consuet. &
c. seruitutum, 18. quæst. 2.

Quod Obiectum?

Est visitatio quæ singulis annis fieri debet, ab illis, qui ius visitandi habent. Habent autem ius visitandi, Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, Sedis Apostolicæ Legati, nunciij, Archidiaconi, Decani, Abbates, alijq; omnes, qui ordinariam iurisdictionem habent, de quo supra.

Quæ Materia?

Omnis generis victualia, vel in victualibus expensa. Nam Pontificio iure proditum est, visitatorem, vel aliquem de sua familia, occasione alicuius officij aut consuetudinis, pecuniam vel munus, qualitercunque oblatum, recipere nullo modo posse, sed tantum expensas in victualibus moderatas, c. Romana, §. procurationes, eod. tit. in 6.

Quæ Forma?

Est præstatio mediocris victualium vel expensarum, à qualibet ecclesia (nisi singulari privilegio incontinenti se probet exemptam) pro ratione personæ & dignitatis, sub cautione quilibet circumstantiarum, facienda Episcopis, Archidiaconis, vel quibuslibet alijs etiã Apostolicæ Sedis Legatis, aut nuncijs, & Prelatis iurisdictione ordinariam habentibus, Ecclesias in sua provincia vel Diœcesi sitas visitantibus, vel quibus id muneris commissum fuit, d. c. Romana, de caus. & exact. in 6. c. procurationes, & c. cum Apostolus, extr. cod.

Quæ

Quæ causa Finalis?

Ne Prælati hoc visitationis officium dispēdio
fit, si suis sumptibus peregrinentur.

Qui Effectus?

Est, causa sustentationis necessariæ, iusta & le-
gitima perceptio contributionum, quarum in
exigendo vel alias ecclesias grauando, modum
excedens, pœna dupli infra mensem exoluendi
punitur. Quod duplum, si intra illud tempus
non præstiterit, ab ecclesiæ ingressu remouetur,
& inferiores officio & beneficio vsque ad suffi-
cienter factam solutionem suspenduntur, d. c.
procuraciones, §. fin. & c. 2. de censib. in 6.

Quæ Affinia?

Omnia illa affinitatem quandam inter se ha-
bere videntur, canonica portio, cathedraticum,
census, procuratio, collectæ, pensio, tribu-
tum, Charitatiuum subsidium. Charitati-
uum subsidium est, quod Episcopus, vel Papa,
propter superuenientes necessitates cum chari-
tate moderatum, ab ecclesijs sibi subiectis exigit.
Canonica portio, ab omnibus retribuitur & obla-
tionibus detrahitur. Census, de quo uis prouen-
tu ecclesiæ annuatim exoluitur. Cathedraticum
in signum subiectionis, ab ecclesijs in eadem
Diœcesi constitutis exigitur. Procuratio, ra-
tione visitationis Prælati, pro necessarijs
sumptibus, exhibetur. Collectæ, pro ratione
possessionum & patrimonij imponuntur. Pen-
sio cum censu: & tributum, cum cathedratico,

744 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
conuenit. Quia & tributum probatio subiectio-
nis est, c. omnes, extr. eod.

Quæ Pugnantiæ?

Auaritia, c. ea quæ, eod. Præscriptio, mutatio
rei soluendæ, c. cum canonicis, eod. grauamen Ec-
clesiæ, interitus, reformatio Ecclesiæ, partium
conuentio, pactum, consuetudo, contraria re-
missio ex causa cum consensu Capituli, nimia
sterilitas, Ecclesiæ paupertas, Hostiens. hoc tit.
§. in quo casu.

AXIOMATA ET SENTENTIAE.

*Natura consentaneum est, ut is non recuset eius,
qui rerum commoda complectitur, Clem. 1. eodem
titulo.*

*Præuilegia strictè sunt intelligenda, & tantum
futura, & non præterita respiciunt, nisi expresse contra-
rium statuatur, Clem. cum sit, eod. tit.*

*Visitator non in pecunia, sed victualibus, recipere de-
bet procuracionem moderatam, c. Romana, §. procurac-
tiones, extr. eod.*

*Omnis anima sublimioribus potestatibus subiecta
est, c. omnis, eod. in 6.*

*Tributum in probationem subiectionis præstatum, c.
c. omnis, extr. eod.*

Afflictis afflictio non est addenda, c. licet, extr. eod.

*Ad antiquam monetam, vel si non est in usu, ad
ius æstimationem, soluendæ sunt pensiones, c. cum cano-
nicis, extr. eod.*

Argumen-

Argumentum à loci vicinitate valet: ob id Ecclesia in procurationibus & alijs vicinarum consuetudinem in dubio seruabit, c. super eo, extr. eod.

Episcopus remittens Ecclesie seruitia, quæ sibi debebat, & statuens, quod aliud seruitium non imponatur, procurationem non intelligitur remisisse, c. cum venerabilis, extr. eod.

Ecclesia tenentur Episcopo, in cuius diocesi sunt, respondere, de procurationibus, quarta decimarum, & alijs episcopalibus, c. cum olim, extr. eod.

Prescriptio etiam antiquum modum soluendi census tollit, c. olim causam, extr. eod.

Nouus census ecclesiis imponi non potest, nec antiquus augeri, quod si contra factum fuerit, hoc irritum habetur, c. prohibemus, & c. grauis, extr. eod.

Prælati seu Rectores Ecclesie non potest, præsertim, post mortem, ecclesiam suam propria auctoritate constituere censualem, c. præterea, & c. ecclesiis, extr. eod.

Per collusionem constituens ecclesiam censualem, illa priuatur: quod si collectores grauent subditos, ab officio deponuntur, c. cum clerici, & c. ea, qua, extr. eod.

Noua pedagagia sine consensu Principis imponens, communi priuatur, c. innouamus, extr. eod.

Obligatio aliquid præstandi vniuersitati, & singulis, qui sunt in vniuersitate, etsi in vniuersitate numerus creuerit, tamen omnibus & singulis tenetur, etsi hoc grauarietur nimium, per iudicis officium sibi prouidebitur, c. quanto, extr. eod.